

Список використаних джерел

1. Дем'яненко Б. Освіта та виховання в умовах тоталітаризму. *Нова політика*. 2001. № 3. С. 11–12.
2. Elite für die Diktatur: die nationalpolitischen Erziehungsanstalten 1933–1945; ein Dokumentarbericht / Horst Ueberhorst (Hrsg.). Düsseldorf : Droste-Verl., 1969. P. 300–301.
3. Scholtz, Harald: NS-Auslaufschulen : Internatsschulen als Herrschaftsmittel des Führerstaates. Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1973. 305 p.
4. Knopp, Guido : Hitler's Children / Hardcover – Import, April 20, 2002, Sutton Publishing; First Edition, 202 p.

Юлія БРАХ

ПЕДАГОГІЧНА ПОСТАТЬ А. КАРИШИНА: ПОГЛЯД ІЗ СЬОГОДЕННЯ

Аналіз наукової літератури з обраної проблеми дає можливість встановити, що постать А. Каришина привертала увагу науковців, педагогів, істориків.

А. Каришин належить до людей-епохи, людей-легенд, пам'ять про яких живе вічно.

Мета дослідження – проаналізувати педагогічну спадщину А. Каришина в історичному вимірі.

Дослідження вченого мали практичну спрямованість. Підтвердженням цьому слугує наукова стаття А. Каришина у співпраці з Д. Кустолом за підсумками досліджень «До питань про синтез нафталіміда і його похідних», яка була надрукована в «Журналі загальної хімії» АН СРСР у 1958 році.

Це викликало великий інтерес інженерів Рубіжанського хімічного комбінату, де згодом було запущено лінію з виробництва нафталіміду за розробкою полтавських учених, що принесло потужний економічний результат.

У 1966 році зацікавленість до досліджень А. Каришина проявили американські науковці з лабораторії органічної хімії з м. Філадельфія, що свідчить про важливість і актуальність досліджуваної ним проблеми. На їх прохання були вислані зразки барвників для проведення фізико-хімічних досліджень.

Про різноплановість наукових зацікавлень вченого свідчать дослідження А. Каришина з 1973 року в галузі синтезу фізіологічно активних речовин, які проявили себе як ефективні регулятори росту сільськогосподарських рослин, про що свідчать проведені наукові дослідження на декількох гектарах у колгоспі «Країна Рад» у Машівському районі. Внаслідок провадження даних досліджень врожайність рослин на цих землях була на 2-6 ц вища [1, с. 117].

Окрім глибини наукових досліджень, наукова та творча спадщина А. Каришина характеризується оригінальністю виховних педагогічних підходів, який сам як особистість був «втіленням інтелігентності, розуму, совісті; взірцем честі, розумним, добрим, красивим, простим і в той же час непоступливим там, де справа стосувалася принципів» [1; 2, с. 56].

В основі його педагогічної концепції лежало вміння «формувати творчість творчістю» на базі «філософії пізнання життя». Вона передбачає глибоке оволодіння навчальними навиками у нерозривній єдності з поняттям «вчитись жити». Життєвий смисл педагогіки А. Каришина полягає, з одного боку, у вияві у процесі спілкування з молоддю принциповості, вимогливості, працелюбності, чуйності, чесності у поєднанні з формулою практичного набуття життєвих навиків – «вчитись жити».

Відомо, що для проходження польової практики студентами природничого факультету під керівництвом А. Каришина впродовж багатьох років був розбудований біостанціонер в с. Лучки Кобеляцького району. За участі студентів були побудовані цегляні будиночки для студентів, їдальня, білярдна та інші споруди.

У першій половині дня проводилися навчальні заняття, екскурсії, збирали рослини для гербаріїв і т. інше, а в другій – заготовляли лікарські рослини для здачі в заготівельні організації, надавали допомогу колективному господарству «Сокільське», виконували будівельні роботи. Хлопці удосконалювали навички будівельників, мулярів, штукатурів. Всі будиночки зводилися самостійно, комунікації прокладали теж самотужки, але під керівництвом декана.

Дівчата вирощували овочі, полуницю, доглядали малинник, кущі смородини і винограду, консервували і все це робили для власного споживання [1, с. 127].

А. Каришин завжди в усьому дотримувався основного правила педагогіки: «головне – особистий приклад»: «він своїм розумом, ентузіазмом, працелюбністю був прикладом для студентів, передавав досвід щодо вирішення складних життєвих завдань, вчив настирливості у знаходженні шляхів досягнення кінцевого результату та багатьом іншим життєвим премудростям» [1, с. 134].

Необхідно зазначити, що він давав студентам не тільки знання, але й виховував, навчав життю, учив бути сильним духом, переборювати труднощі, доводив, що «життя в державі можна і треба змінити, наполегливо та системно надаючи освіту наступним поколінням і виховуючи молодих науковців» [1, с. 238].

Отже, розглядаючи питання навчання та виховання в нерозривній єдності, А. Каришин неухильно дбав про підготовку компетентних, цілеспрямованих спеціалістів, спираючись на базові теоретико-методологічні, концептуальні засади педагогіки з урахуванням як історично напрацьованої теорії і практики організації навчально-виховного процесу, так і з опорою на власну оригінальну педагогічну концепцію навчання і виховання майбутніх спеціалістів.

У вивченні спадщини А. Каришина неможливо обійтись без герменевтики мистецтва відчуття епохи, розуміння його успіху трактування його підходів, методів, коментування складників глибокої любові і поваги до Вчителя.

Використання підходу педагогічної герменевтики дає можливість для впровадження спадщини А. Каришина у сучасних умовах з метою покращення стану справ з підготовки молодих спеціалістів в освітньо-виховній роботі з молоддю.

Можна впевнено констатувати, що багато питань, які порушував і вирішував А. Каришин відповідно до вимог того часу, співпадають із проблемами, закладеними в «Концепції Нової української школи» (2017 р.).

Ураховуючи події, що історично склалися в Україні на початку XXI століття, необхідно більше уваги приділяти вихованню майбутніх спеціалістів як компетентних, принципових, відповідальних, чесних, вдумливих фахівців, успішних молодих науковців.

В контексті розв'язання цієї та інших наукових завдань, що постали сьогодні перед суспільством, та закладами загальної середньої освіти та закладами вищої освіти, сім'єю, слід по-новому осмислити принципи педагогічної концепції А. Каришина щодо єдності навчання і виховання молоді.

Список використаних джерел

1. Слово про вчителя (До 100-річчя від дня народження А. П. Каришина) / упоряд. Ю. В. Самусенко, Г. Ф. Джурка ; за ред. Н. І. Шиян. Полтава : АСМІ, 2012. 267 с.
2. Шиян Н. І. Каришин Андрій Потапович. Випускники природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г.

Короленка – науковці України [В. В. Буйдін та ін. ; за ред. Н. І. Шиян, М. В. Гриньової]. Полтава : Болотін А. В., 2013. 144 с.

Олександр ЗОРЯ

ВИКОРИСТАННЯ ПРОВІДНИХ ІДЕЙ ПЕДАГОГІВ-КЛАСИКІВ У ФОРМУВАННІ АКТОРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Нова українська школа потребує нового вчителя, компетентного щодо вирішення питань якості викладання, комунікації з дітьми, здатного вести за собою, який любить свій предмет і фахово його викладає [1, с. 16]. Професійно-педагогічні предметні компетентності вчителя мають спиратися на ключові для його успішної педагогічної діяльності особистісні якості: творча уява, педагогічна рефлексія, емпатія, мистецтво імпровізації. Саме ці якості зближують учителя і артиста, педагогічну науку і мистецтво, що робить доцільним розвиток педагогічної творчості вчителів на основі театральних систем.

Своєрідність педагогічної творчості полягає в тому, що вчитель, як і актор, використовує власну особистість у реалізації творчого замислу, використовуючи процеси спілкування і взаємодії. У зв'язку з цим актуальності набуває використання театральної педагогіки як теорії і методики артистичної техніки у професійній діяльності педагога.

У педагогічній літературі проблеми театральної педагогіки знаходять віддзеркалення у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників: В. Абрамян, Б. Брехт, А. Дафф, І. Зязюн, Є. Колісник, Л. Курбас, А. Макаренко, Дж. Макроскі, А. Мейлі, Н. Пушкар, Н. Серeda, К. Станіславський, В. Цина та ін. Напрацювання досліджень в галузі театральної педагогіки є психолого-педагогічним підґрунтям для обґрунтування цілісного підходу до формування у педагогів акторських якостей.

Головна небезпека навчання педагогів елементам акторсько-режисерського мистецтва – у можливому культивуванні награності та нещирої поведінки вчителя. Педагогові необхідно розвивати вміння не стільки подавати себе, демонструвати свою педагогічну майстерність, скільки бачити себе та інших, розвивати емпатію та рефлексію. Тому, метою запозичення елементів театральної педагогіки у професійну діяльність учителя є виховання не актора з якостями педагога, а педагога з якостями актора, які будуть використовуватися залежно від педагогічних цілей. Натомість, питання на рівні універсального наукового впровадження елементів театральної педагогіки у педагогічну діяльність з метою розвитку акторських якостей вчителя досі залишалося відкритим.

Втілена у виховній системі А. Макаренка концепція *залучення до педагогічної діяльності елементів театральної творчості*, виходить із того, що зовнішня сценічна сторона впливу на вихованців повинна бути відбиттям справжніх переживань, духовності вчителя [5]. Для того, щоб знання з навчального предмету були найкращим чином сприйняті учнями, вчитель повинен заразити їх бажанням вчитися. Для цього йому необхідно опанувати методи володіння своїм тілом (правильно стояти, сидіти, рухатися), жестами, дихання і управління різними відтінками інтонації голосу.

Оволодіння пластикою тіла ґрунтується на вихованні певних, не завжди «зручних» для людини звичок: бути завжди підтягнутим, не сутулитися, не сидіти перевальцем, не мати важкої (розкачування, підсідання, шльопаання) ходи, для жінок – не ходити великими кроками, приховувати свою втому, поганий настрій, хвороби, підпорядковуючи свої особисті зручності і бажання інтересам оточуючих, суспільства.